

Halina Wróbel

Tyszowce, woj. zamojskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 19, 55-56

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SWIECIECHÓW DUŻY
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko 6

Muzeum Regionalne
w Kraśniku

Badania prowadził mgr Zbigniew Wichrowski, Konsultant - doc,
dr Jan Gurba, Finansował WKZ w Tarnobrzegu. Pierwszy sezon
badań. Osada kultury łuzyckiej oraz z wczesnego okresu epoki
brązu.

Stanowisko położone jest na płaskim wyniesieniu w obrębie terasy nadzalewowej Wisły, w central-
nej części wsi, po prawej stronie drogi Annopol-Józefów, około 100 m na północ od szkoły podstawowej.

Przebadano sondazowo pow. 70 m² na kulminacji wyniesienia, natrafiając na ubogą warstwę kulturową
z materiałem krzemionym i ceramicznym, głównie kultury łuzyckiej, w mniejszym stopniu z wczesnego
okresu epoki brązu. Oprócz kilku niewielkich zacieśnień o nieokreślonej funkcji, uchwycono prawdopodobnie
zarys dolki postopowego, pochodzący z narożnika obiektu mieszkalnego o szypowej konstrukcji ścian. Inwen-
tarz obiektów stanowi bardzo ubogi i niecharakterystyczny materiał ceramiczny i krzemionny. Wśród zabytk-
ków wydzielonych wystąpił krzemionny grociek strzały do łuku o zaostrzonej podstawie, pochodzący prawdo-
podobnie z końca neolitu oraz kilka form narzędziowych z początku epoki brązu.

Materiały i dokumentację z badań złożono w MR w Kraśniku.

Badania nie będą kontynuowane.

TUR DOLNY-BUSINA, gm. Michałów
woj. kieleckie
Stanowisko 3

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadził mgr Andrzej Matoga, Finansował WOK w
Kielcach, Czwarty sezon badań, Osada kultury trzcinieckiej oraz
osada i cmentarzysko kultury łuzyckiej.

Prace skoncentrowano w północno-zachodniej części stanowiska. Przebadano obszar o powierzchni
440 m² odkrywając 36 obiektów osadowych /nr 226-262/ oraz 38 grobów kultury łuzyckiej /nr 81-98/.

Z obiektów osadowych tylko jeden można pewnie łączyć z osadnictwem kultury łuzyckiej z drugiej po-
łowy okresu brązu. Pozostałe obiekty zaliczyć należy do kultury trzcinieckiej. Wśród nich najprost-
szy typ stanowi skupiska ceramiki, złożone zarysach ze skorup pochodzących z 1 ewentualnie 2 naczyń -
przeważnie garnek o osowalym profilu, zdobionych listwami dookołnymi. Następną grupę tworzą płytkie
jamy, w rzucie kołiste lub owalne o śr. wahającej się w granicach 40-98 cm. Wypełniska tych obiektów, w
profilu przeważnie nieckowate, zawierały pojedyncze skorupy i grudki polepy. Do obiektów kultury trzcinie-
ckiej o typowo zasobowym lub produkcyjnym charakterze można zaliczyć tylko 3 jamy. W rzucie posiadały one
kształt kołisty o śr. 120-180 cm. W profilu były cylindryczne i dochodziły do głęb. 100-120 cm. Wypełnisko
jednej z tych jam przy dnie miało smoliste czarną barwę i wyraźnie było przesycane popiołem i węglem
drzewnym /obekt produkcyjny/. Środek jamy zajmowały przeważnie związane z zawaleniem się obiektu.
Znaleziono tam, w obrębie czarnej, nawęglonej ziemi z wtrętami szaro-brunatnego piasku, liczne fragmenty
naczyni kultury trzcinieckiej oraz duże grudy wypalanej polepy z odciskami drewnianych palików, tworzących
zapewne konstrukcję zabezpieczającą ścianki obiektu przed osypaniem się. Konstrukcja ta nie wytrzymała
jednak pod ciężarem napierającego piasku i po jakimś czasie runęła do wnętrza jamy tworząc opisany poziom.

Groby kultury łuzyckiej rozlokowane były w zasadzie równomiernie na całym przebadanym terenie.
Z wyjątkiem obiektu 86, który pochodzi najprawdopodobniej z III okresu EB /garnek o osowalym profilu i
wygładzonej powierzchni/ wszystkie pozostałe groby należy łączyć z klasyczną fazą grupy górnoląska-
małopolskiej kultury łuzyckiej ze schyłku EB i początków wczesnej epoki żelaza. Należały one wyłącznie do
kategorii obiektów ciepłopalnych, przy czym tylko dwa można zaliczyć do grobów bezpopielnicowych. Pozostałe
to obiekty popielnicowe. Ze względu na zły stan zachowania wielu grobów trudno jest dokonać ich podziału
i bliższej charakterystyki. Wydaje się, iż przeważały obiekty złożone wyłącznie z naczyń zawierającego
przypalone kości. W 9 grobach popielnicę nakrywała masa odwrócona dnem do góry lub inne naczynie, przy
czym często w takich przypadkach rejestrowano jedynie fragmenty przykrycia. Zaledwie kilka grobów wy-
posażono w przystawki /pojedynczy czerpak lub naczynie wazowate/ oraz drobne ozdoby brązowe /kolczyka
lub skręty drutu brązowego/.

Materiały znajdują się w Instytucie Archeologii UJ w Krakowie.

Badania będą kontynuowane.

TYSZOWCE
woj. zamojskie
Stanowisko 1

Uniwersytet Im. Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii
w Lublinie

Badania prowadziła mgr Halina Wróbel, Finansował WKZ w Za-
mościu i UMCS w Lublinie. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko
kurhanowe kultury trzcinieckiej, ślady osadnictwa neolitycznego
oraz wczesnobrązowego w typie kultur postsznurowych.

Wyeksplorowano po dwie pozostałe ćwiartki w kopcach nr 4 i 6 zdejmując ok. 170 m² powierzchni. Pozyskano niewielką ilość rozdrobnionego materiału ceramicznego oraz zabytków krzemiennych, w tym grocik sercowaty znaleziony w kopcu nr 4. Uzyskane wyniki potwierdziły ubiegłoroczne spostrzeżenia. Kopicz nr 6 usypany na warstwie próchnicy pierwotnej zawierał ślady rozmytej spalenizny i materiał wyłączone kultury trzcinieckiej.

W kurhanie nr 4 stwierdzono oprócz stosunkowo małej ilości ceramiki kultury trzcinieckiej także ceramikę neolityczną kultury pucharów lekkołatych i ewentualnie kultury wołyńsko-lubelskiej ceramikę mało-wanej oraz wczesnobrązową w typie kultury Chłopice-Vesela.

Nie wystąpiły ślady pochówków.

Badania zostały zakończone.

TYSZOWCE
woj. zamojskie
Stanowisko 25 A

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Zamościu

Badania prowadził mgr Jerzy Kuśnierz przy współpracy Jolanty Baglińskiej. Finansował WKZ w Zamościu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe kultury trzcinieckiej.

Na gromadzkich pastwiskach na północ od Tyszowiec znajdują się liczne kopce rozrzucone pojedynczo lub grupami. Ogółem znanych jest 22, lecz część z nich została zniszczona podczas wybierania piasku. Pozostałe, jeszcze istniejące zagrożone są przez budowę dużej cukrowni. W 1985 roku objęto badaniami ratowniczymi kopce nr 15 i 17 położone blisko rzeki Huczwy. Między tymi kopcami a rzeką znajduje się wyniosła wydma piaszczysta znana jako st. 25 B, badana równocześnie. Przebadano ogółem 820 m² powierzchni.

Kopicz nr 15 o wys. względnej 140 cm i śr. 26 m zawierał jamę grobową orientowaną po osi W-E sięgającą do głęb. 2 m licząc od szczytu kopca. Jama nie dostarczyła żadnych szczątków zmarłego, znaleziono jedynie kilka odłupków krzemiennych oraz 2 fr. ceramiki zdobionej listwami plastycznymi z ornamentem palcowym. Natomiast na północ od jamy na gł. ok. 1 m od szczytu kurhanu, na warstwie spalenizny umieszczone były kości długie nóg zgłębionych w kolanach w sposób sugerujący, iż zmarły mógł być ułożony na lewym boku, głową na wschód. Reszty szkieletu brak. Na północny wschód od kości nóg, w odległości ok. 1 m znaleziono stekierkę krzemienną o gladzonym ostrzu, a na wschód od niej dużą wazę dwustopkową o mocno wychylonej na zewnątrz krawędzi z parami guzków plastycznych, bogato zdobioną rytym ornamentem pasmowym nad załomem brzośca. W piasku kurhanu znaleziono jeszcze 2 siekierki krzemienne, sercowaty grocik krzemienny, duży przęślik gliniany, liczne fr. ceramiki trzcinieckiej, z których m.in. zdobiono wykleić dużą część miniaturowego naczynia w zdobieniu podobnego do opisanego wyżej wazy. Znaleziono również bardzo liczne fr. ceramiki kultury Chłopice-Vesela oraz wiele narzędzi i odłupków krzemiennych.

Kopicz nr 17, mniejszy, o wys. względnej 90 cm i śr. 12 m nie zawierał śladów jamy grobowej ani jakichkolwiek wkopów. W czystym piasku, w centrum kurhanu znaleziono pięć naczyń kultury trzcinieckiej dość dobrze zachowanych. Jedno naczynie stało normalnie, do góry otworem, obok zaś znajdowały się resztki węgli drzewnych. Cztery pozostałe naczynia rozmieszczone parami, ustawione były do góry dnami. Z fragmentów ceramiki trzcinieckiej zdobiono wykleić dużą część szóstego naczynia. Nasyp kurhanu dostarczył fr. ceramiki kultury Chłopice-Vesela oraz wiele odłupków i narzędzi krzemiennych.

Kurhany nr 15 i 17 przebadano w całości.

Prace będą kontynuowane.

TYSZOWCE
woj. zamojskie
Stanowisko 25 B

patrz
neolit

UGORY, gm. Pacanów
woj. kieleckie
Stanowisko 1

patrz
neolit

WARSZAWA-ZERZEN
Stanowisko 4

patrz
okres lateński

WIERZICA
woj. radomskie
Stanowisko "Zele"

patrz
neolit